

המאזן האסטרטגי של ישראל: חיובי אך שברירי

written by מאיר בן שבת | 08.10.2026

"שבעה באוקטובר היה נקודת מפנה שחילקה את היסטוריית האזור לשניים: לתקופה שקדמה לו ולזו שאחריה" כך אמר השבוע יו"ר הפרלמנט האיראני, מוחמד באקר קאליבאף, בדברים שנשא במלאת שלוש שנים לטבח ולפרוץ המלחמה.

הוא אמנם פצח בשיר הלל למחבלי חמאס וביקש ללעוג לישראל על "אשליית הביטחון שהפכה לתחושת פחד מתמשכת", אך בלי שהתכוון לכך, גם סיפק אבחנה מדויקת על ישראל והאזור: **המזרח התיכון שלאחר ה-7 באוקטובר, איננו אותו אזור שהיה לפניו.**

ישראל פוסעת אל תוך שנת תשפ"ז כשמפת האיומים סביבה עוד רוחשת. גם לאחר שלוש שנות לחימה, כל הזירות עדיין "פתוחות", אבל לא צריך לעמוד עם הסטופר ביד עד לסגירתן. על כל פנים, עדיף כך על פני הסתמכות על הסדרים רעועים שרק יספקו אשליה של שקט ויכבלו את ידיה מלפעול.

"אחת התקופות הקשות בתולדות איראן"

מצבה האסטרטגי של ישראל כיום טוב לאין ערוך מזה שבו היא הייתה ערב המלחמה. המפלצת השיעית ספגה מכה קשה ☹ גם אם לא אנושה. האיום הקיומי מצדה הוסר, לפחות לפי שעה. הנהגת המשטר בטהרן והצמרת הביטחונית שלו נערפו פעם אחר פעם. מערכי הליבה לרבות תכנית הגרעין נפגעו קשות, ועל כל אלה נוסף החנק הכלכלי. הדוברים בטהרן יוצאים מגדרם כדי ליצור רושם של הסתגלות למציאות החדשה, אך ברגע נדיר של מחויבות לאמת, הודה השבוע מוחסין רזאי, מבכירי המשטר, כי איראן נמצאת **"באחת התקופות הקשות בתולדותיה"**. מנוף הלחץ שאיראן ביקשה ליצור באמצעות שליטתה במצר-הורמוז ☹ נשחק לחלוטין ע"י האמריקנים ואת השליטה בבאב אל מנדב -הקלף שהחות'ים סיפקו לה בים האדום, היא עומדת לאבד לכוחות הסעודים.

טראמפ אמנם הבהיר כי הוא רואה בחידוש המערכה האווירית תרחיש סביר, אך נראה כי המטרה שאליה הוא שואף היא עדיין הסכם גרעין. לא מיטוט המשטר או העלאתו למסלול שיוביל לקריסתו- כפי שהציע הגנרל המוערך ג'ק מקין- סגן ראש מטה הצבא האמריקני בעבר.

על כל פנים, למרות הרטוריקה הנוקשה בווינגטון, איראן קיבלה לאחרונה תשובה רשמית מארה"ב למתווה שהציעה. המתווה עדיין מנסות לגשר על המחלוקות. בעיקר אלה שנוגעות לסדר הפעולות ☹ הסרת המצור מול ויתורים בתחום הגרעין.

השחקנים נמצאים בהמתנה לתוצאות הבחירות, בארה"ב וגם בישראל. בינתיים הם פועלים לשפר עמדות ועוקבים מקרוב אחר זירות-המעטפת: בקרבות שבין סעודיה לחות'ים ובשאר הזירות.

לנו בישראל אסור להיתפס לשגרה. המציאות הנפיצה שעליה רמז ראש הממשלה נתניהו באזהרתו הפומבית לפני ימים לא רבים, עלולה להתהפך בתוך רגע.

תפיסת קורי העכביש ירדה למעמקי השאול עם נסראללה

חיזבאללה¹ זרוע הפרוקסי החזקה והאסטרטגית של איראן² ספגה מכה מוחצת. "אם הוא לא היה מחוסל על ידי ישראל, הוא היה מת מעצבות"³ אמר ופיק ספא כשתאר את תחושותיו הקשות של גיסו⁴ חסן נסראללה⁵ בעקבות מתקפת הביפרים בלבנון.

מבצע זה היווה נקודת מפנה במלחמתה של ישראל בחיזבאללה, שהובילה לחיסולו של מי ששלט בדרום לבנון ובארגון הטרור השיעי במשך 40 שנה ויצרה גלי הדף משמעותיים מעבר לארץ הארזים.

כמה ימים לפני שנפרד מאיתנו בסערה, הודה נסראללה: "ספגנו מכה ביטחונית ואנושית גדולה וקשה, חסרת תקדים בהיסטוריה של ההתנגדות בלבנון". יחד עימו ירדה למעמקי השאול גם תפיסתה של ישראל כ"רשת של קורי עכביש".

מעל ומתחת לפני השטח ניתן לראות בכל תחום את סימניו של השינוי שהתרחש: חיזבאללה איבד את השליטה שהיתה לו בשטח ובקו הכפרים שלאורך הגבול עם ישראל, הוא איבד גם מפקדים, לוחמים, תשתיות ונכסים אסטרטגיים ומעבר לכך גם את מעמדו בזירה הלבנונית, נעים קאסם מתקשה להיכנס לנעליו של נסראללה ולמלא את החלל שהותיר הצבאי, הפוליטי, או חברתי, גוברים הקולות הלבנוניים המביעים תסכול עמוק מהמחיר הכבד של מלחמת חיזבאללה שאינה בהכרח מלחמת-לבנון, ולצד כל אלה -הממשל הלבנוני, למרות חולשתו, מנסה לבסס סדר חדש .

החוקר והפרשן הלבנוני-אמריקאי חוסיין עבד אל-חוסיין קבע במאמר שפרסם באחרונה כי חיזבאללה ספג תבוסה אסטרטגית אך מסרב להכיר בכך.

מנקודת מבטה של ישראל, מדובר בתחזית אופטימית⁶ אך מוקדם מדי לסיכומים. כל השחקנים במערכת מבינים כי האופן שבו תצא איראן מהעימות הנוכחי יעצב ישירות את כוחו, מעמדו ומדיניותו העתידית של חיזבאללה. משום כך, על ישראל להדק את שליטתה בשטחים שהגדירה, לשמר יוזמה התקפית רציפה, לבלום כל ניסיון התעצמות מחדש, ולא להרפות לרגע את הלחץ מגרנו של האויב.

סוריה -החצר האחורית של איראן /טורקיה

ולא רק בלבנון. התפיסה האיראנית שראתה את סוריה כחצר אחורית של טהראן, נשברה

לחלוטין. הנוכחות האיראנית בסוריה על ביטוייה השונים, נדלדלה מאוד וכך גם השפעתה. חיזבאללה, שהיה משענתו הצבאית של משטר אסד בימיו הקשים, נרדף על ידי מחליפו.

בינתיים, הג'יהאדיסט בחליפה מצליח לא רע במלאכת השיווק של משטרו למערב ולעולם-הערבי כפתרון למדינה הקרועה והמדממת. מי שמקדם אותו בכך הוא הפטרון התורכי מצפון, שהשכיל לנצל את המצב להשתלט על המדינה בדרך לביסוס מעמדו ככוח אזורי דומיננטי. טורקיה הפכה לשחקן הדומיננטי בסוריה. היא מסייעת בשיקום התשתיות, מקדמת מסדרונות סחר, ומה שיותר מדאיג – פועלת לבניית חיל האוויר והצבא הסורי. התקיפה החריגה שישראל ביצעה בשדה התעופה הצבאי אבו א-דוהור בצפון סוריה, נועדה לשרטט קווים אדומים. "לא נסבול התבססות צבאית טורקית שיורדת דרומה" – הסביר נתניהו.

אם בעבר "הכרעה תודעתית" מול סוריה פירושה היה לגרום לאסד להבין שלא ישתלם לו לפתוח במלחמה עם ישראל – הרי שכיום התודעה הסורית מוכרעת על ידי הפחד ממהלכים שיובילו לקריסה פנימית נוספת. השלטון החדש מורתע מישראל ופועל מתוך שרידות פוליטית, אך החשדנות ההדדית נותרה גבוהה וישראל נאלצת לאכוף את הקווים האדומים שלה בכוח צבאי מעת לעת כדי לשמר הרתעה זו.

במבט לטווח הארוך, תורכיה עם שאיפותיו של ארדואן לניאו-עות'מאניזם-אסלאמי-תתווסף לשלל האתגרים של ישראל. המהלכים להידוק השותפות במזרח הים התיכון הם רק חלק מהמענה הנדרש לאתגר הזה.

עזה: ישראל תצטרך לפרק בעצמה

בינתיים, מכונת-הסיכול של ישראל ממשיכה לעבוד בעזה. לא בטוח שקצב הגריעה מדביק את קצב הגידול בכוחותיו של האויב, אך לרציפות הזו יש חשיבות עליונה בהמחשת נחישותה של ישראל ובשיבוש תוכניותיו. חמאס אמנם ספג מכה קשה ואיבד יכולות צבאיות רבות, אך הוא עדיין גורם הכוח המשמעותי ברצועה. צה"ל שולט ב-60% מהשטח, חמאס שולט בכמעט 100% מהאוכלוסייה.

הוא מנצל את הפסקת האש ואת הסיוע ההומניטארי כדי לשקם יכולות, לרבות הברחה וייצור עצמי של אמצעי לחימה. מאמצי התבססותו מחדש, תחת פני השטח, מעמידים בפני ישראל אתגר ביטחוני מתמשך. אין לחמאס שום כוונה להתפרק מנשקו.

בלי משים, הציג חליל חיה לפני שבוע את המהלך שאמור לספק לארגון את קרש ההצלה. בריאיון לערוץ הקטארי "אל-ערבי", הוא אמר כי חמאס נערכת לבחירות הצפויות ברשות הפלסטינית. "מפת הדרכים שעליה הסכמנו היא חבילה שלמה, שיישומה מתחיל בהשלמת השלב הראשון של הפסקת האש ונמשך עד להקמת מדינה פלסטינית". לדברי אל חיה, זו המסגרת שבה תטופל גם הדרישה לפירוק מנשק. במילים פשוטות: יישום עזתי של מודל חיזבאללה בלבנון.

ישראל תצטרך להשלים את המלאכה עד לחיסול מוחלט של היכולות הצבאיות והשלטוניות של ארגון חמאס ברצועה ולהביא לפירוז מוחלט של השטח. האזור שבו צמחה המפלצת האכזרית שביצעה את טבח ה-7 באוקטובר, צריך לספק עדות מתמדת למחירים שישלם כל מי שיחשוב לתקוף את ישראל.

למנוע חטיפה ☒ בכל מחיר

לא צריך להיות איש מודיעין כדי להבין שאויביה של ישראל, בכל הזירות, משוועים לקלפי מיקוח מולה, שבאמצעותם יוכלו לבלום את התקפותיה, לסחוט תמורות ובד בבד גם לטלטל את החברה הישראלית מבפנים.

אופציית החטיפה סיפקה להם זאת בעבר ואין להם יסוד לחשוב שזה לא יעבוד גם הפעם. הנוכחות הצבאית בכל אחת מהזירות מייצרת גם פיתוי. ישראל חייבת לעשות הכל כדי להכשיל את מזימתם. מכונת הסיכול חייבת לעבוד ללא הפסקה, בכל מקום ברצועה, בכל הדרגים ובכל זמן. לאלץ את אנשיו להימלט ממקום למקום ולהשקיע את כל מרצם בהשרדות.

האתגר הגדול של ישראל נובע מכך שהמלאכה לא תמה. המציאות הנוכחית היא שברירית והפיכה. אויבינו אמנם למדו להעריך לא רק את העליונות הצבאית אלא גם את איתנות העורף ואת התלכדותה של החברה הישראלית מול איום קיומי, ועדיין, בכל הזירות, הם לא אמרו נואש.

הטבע האמיתי של ישראל

"העולם כיום עד לטבעה האמיתי של ישראל" אמר נשיא איראן מסעוד פזשכיאן בנאום שנשא על בימת האו"ם לפני כשנתיים. זה היה עוד לפני "עם כלביא" ו"שאגת הארי".

כוונתו הייתה להאשים את ישראל בפשעי-מלחמה ובפשעים נגד האנושות, אך הוא בא לקלל ויצא מברך. האבחנה שסיפק הייתה מדויקת ומחמיאה: ישראל שלאחר ה-7 באוקטובר, מציגה את טבעה האמיתי: יוזמת, נועזת, מתוחכמת ונחושה, מול כל הקמים עליה. בלי רהב ובלי שחץ, אך מלאת אופטימיות וחדורה באמונה.

פורסם בבשבע, בתאריך 08 באוקטובר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.